

ASIGURAREA PROTECȚIEI JURIDICE A PASAGERILOR LA TRECEREA ACESTORA PESTE FRONTIERA VAMALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Maimescu Sava, doctor în drept, conferențiar universitar la catedra „Drept constituțional și drept administrativ” a Facultății de Drept, USM

Annotation. The author of the article carries on a detailed analysis of the juridical legislative acts issues by the supreme legislative body in the country, acts that represent the basis for passenger's crossing the borders of the state and the customs of the Republic of Moldova. Establishing the existing gaps in the organic laws that are connected to the administration of the border state's customs of the Republic of Moldova, the author formulates personal notions and concepts that are to be included, through modifications and amendments in the national legislative acts, particularly regarding the customs, in the of the border state's customs of the Republic of Moldova in the situation of integration to European Union. Achieving the detailed analysis both of the national and international customs' activity, the author has established specific places in the border passing points, through which the passengers cross the border, being offered mandatory and guaranteed the juridical national and proper international protection.

Zilnic prin punctele de trecere a frontierei de stat a Republicii Moldova se deplasează fără întrerupere zeci de mii de pasageri, utilizând în acest scop transportul auto, aerian, feroviar, maritim, fluvial, cât și metoda de trecere pietonală a pasagerilor peste frontiera de stat. Aflându-se în trecere peste frontiera de stat a Republicii Moldova pe cale legală, pasagerii, indiferent de cetățenie, scop, direcție de deplasare, fel de transport sau mijloc de deplasare utilizat la trecerea peste frontieră, sau categorie la care se atribuie dănsii, sunt supuși controlului de frontieră, pe care îl efectuează organele statale de control, în special organele de ocrotire a normelor de drept, în competența cărora legiuitorul Republicii Moldova le-a atribuit competența de pază și supraveghere a frontierei de stat.

Conform legislației în vigoare a Republicii Moldova, paza și supravegherea frontierei de stat este pusă în competența Poliției de frontieră a Republicii Moldova, care este organul administrației publice la frontiera de stat, fiind o parte structurală și se află nemijlocit în subordinea Ministerului Afacerilor Interne^[1] al Republicii Moldova. Trecerea legală a pasagerilor peste frontiera de stat a Republicii Moldova se efectuează numai prin punctele de trecere a frontierei de stat, modalitatea căreia este prevăzută de Legea organică specială cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova^[2].

În punctele de trecere a frontierei de stat (PTF) – loc stabilit, organizat și autorizat de Guvernul Republicii Moldova^[3] pentru trecerea legală peste frontieră a pasagerilor, transportului, a altor mijloace de deplasare peste frontieră a mărfurilor, încărcăturilor, obiectelor, valorilor, a altor bunuri materiale, paralel cu funcționarii Poliției de Frontieră, în competența cărora se atribuie verificarea documentelor de identitate a pasagerilor și autorizarea trecerii frontierei de stat^[4], funcțiile obligaționale prevăzute de legiuitor le îndeplinesc și funcționarii organelor vamale din Republica Moldova, considerate și recunoscute de legiuitor ca organ de ocrotire a normelor de drept^[5], în competența cărora se referă controlul vamal și autorizarea trecerii mărfurilor, încărcăturilor, obiectelor, valorilor, mijloacelor bănești, a altor bunuri^[6]. Reieșind din prevederile normelor juridice materiale stipulate în actele legislative vamale, stabilim că frontiera de stat a Republicii Moldova, perimetrul zonelor libere și al antrepozitelor vamale con-

stituie frontiera vamală a Republicii Moldova^[7]. Aici, în opinia noastră, în scopul însușirii calificate și corecte, cât și a interpretării juridice legale a frontierei vamale, suntem de părerea că noțiunea de frontieră vamală a Republicii Moldova urmează a fi dispersată în două subnoțiuni: frontieră vamală externă a statului, care coincide, conform legislației în vigoare, cu frontiera de stat a Republicii Moldova, și frontiera vamală internă a statului, care o formează îngrădirea exterioară a zonelor economice libere, a zonelor antreprenoriatului liber, cât și parametrii exteriori ai antrepozitelor vamale.

Analiza normelor juridice materiale stipulate atât în actele legislative organice, cele ramurale, ne denotă cu certitudine că în ele legiuitorul n-a inclus noțiunile de pasageri, categoriile de pasageri, locul efectuării controlului de frontieră, aplicarea ștampilei în documentul de trecere a frontierei, frontieră vamală, categorii de pasageri, linia demarcării frontierei de stat, linia frontierei vamale, locul declarării, locul efectuării controlului vamal, control vamal corporal, locul amplasării odăii în care se efectuează controlul vamal corporal, în special în punctele de trecere a frontierei cu transportul feroviar, documentele de procedură vamală întocmite în rezultatul controlului vamal corporal ș.a. Lipsa acestor termeni și noțiuni în actele legislative, cât și a celor executive, favorizează, pe de o parte, atârănarea abuzivă și necalificată a funcționarilor Poliției de Frontieră, a funcționarilor vamali, a altor funcționari din organele de ocrotire a normelor de drept asupra pasagerilor care se deplasează peste frontiera Republicii Moldova, iar pe de altă parte, pasagerilor care se deplasează prin punctul de trecere a frontierei nu li se acordă protecția juridică națională, cât și cea internațională, prevăzută de actele legislative naționale și internaționale aflate în vigoare.

Analizând minuțios practica activității vamale a Republicii Moldova, cât și practica activității vamale a statelor limitrofe și celor vecine, documentele de procedură vamală întocmite la efectuarea statisticii vamale speciale, stabilim că, în marea majoritatea din ele se include cuvântul „pasageri”, și nu „persoane”, cum este indicat în actele legislative, cele executive adoptate în ultima perioadă de timp asupra conceptului frontierei de stat, frontierei vamale, cât și al administrării acestora. Considerăm necesară

substituirea termenului de „pasageri”, stabilit în documentele statistice vamale, cu termenul de „persoane”, stabilit în actele legislative vamale, și din acel punct de vedere, că sursele enciclopedice ne relatează exhaustiv că pasagerul este persoana care se află numai în trecere printr-un loc oarecare^[8], ceea ce anume se încadrează în acțiunile persoanei fizice de a se deplasa peste frontiera de stat, frontiera vamală externă a Republicii Moldova.

La adoptarea Regulilor suplimentare privind controlul frontierei de stat, organul executiv central din țară a inclus în el așa-numitele categorii de persoane^[9], fără a include noțiunea de persoane și fără a indica care sunt anume categoriile de persoane, adică de pasageri la trecerea acestora prin PTF al Republicii Moldova. Lipsa în actele legislative, cât și în cele normative a categoriei de persoane, a noțiunii de categorii de persoane la trecerea peste frontiera de stat, cât și la trecere peste frontiera vamală a Republicii Moldova și îi duce în eroare pe funcționarii din organele de ocrotire a normelor de drept, în special pe cei din organele vamale, pe problemele prevenirii și combaterii introducerii în țară a banilor falși, cât și scoaterea din țară a valutei forte convertibile internaționale.

În urma analizei arhivelor instituțiilor vamale amplasate la frontiera de stat a Republicii Moldova, a fișelor de migrațiune a pasagerilor din statele limitrofe, cât și a celor vecine, determinăm că pasagerii aflați în trecere prin Punctele de Trecere a Frontierei de stat (PTF) urmează a fi clasificați conform următoarelor categorii:

- 1) pasageri care se deplasează în scopuri personale;
- 2) pasageri care pleacă în oșpeție;
- 3) pasageri care pleacă în scopuri de afaceri;
- 4) pasageri care pleacă la muncă;
- 5) pasageri care pleacă în turism;
- 6) pasageri care își îndeplinesc funcțiile obligaționale de muncă (transportatorii internaționali de mărfuri, pasagerii, însoțitorii de bord ai navelor aeriene);
- 7) pasageri care pleacă la învățătură;
- 8) pasageri aflați în tranzitul internațional;
- 9) pasageri care pleacă la forumurile de colaborare științifico-internațională;
- 10) pasageri care fac parte din micul trafic de frontieră;
- 11) pasageri care dețin funcții de răspundere;
- 12) pasageri care dețin înalte funcții de răspundere;
- 13) pasageri care dețin funcții publice.

Conform practicii vamale a statelor limitrofe și a celor vecine, pasagerii la trecere peste frontiera vamală a statului obligatoriu îndeplinesc fișa de migrare, în care indică obligatoriu titlul de călătorie, ceea ce automat îi atribuie și categoria pe care o deține la trecerea peste frontiera vamală a statului, cât și declarația vamală forma DV-6, destinată pentru pasagerii care au împlinit vârsta de 16 ani la momentul trecerii peste frontiera vamală a statului, în cazul dispunerii în posesie a obiectelor de valoare culturală, a obiectelor florei, faunei, a mărfurilor trecute peste frontieră în scop de comercializare, a obiectelor costisitoare de necesitate personală, a obiectelor de bijuterii, din metale prețioase, pietre scumpe, cât și a sumelor bănești exprimate în monedă națională, a valutei străine, a valorilor valutare, declararea cărora este necesară în formă scrisă^[10].

Însuși faptul întocmirii, completării declarației vama-

le forma DV-6 de către pasagerii care se deplasează peste frontiera vamală externă a statului Republica Moldova, favorizează parvenirea a două momente juridice esențiale. În primul rând, este constatat faptul că pasagerul, deplasându-se peste frontiera vamală externă a statului, respectă și se încadrează în normele juridice legislative vamale, care sunt prevăzute pentru pasageri la momentul trecerii acestora peste frontiera vamală a statului, iar în al doilea rând, completarea declarației vamale forma DV-6, semnarea ei de către pasager, urmată de aprobarea cu ștampila personală a funcționarului vamal aflat la linia de control la vamal la frontiera de stat, favorizează acordarea protecției juridice vamale acordată pasagerului care se deplasează peste frontiera vamală externă a statului, de către instituțiile vamale amplasate la frontiera de stat a Republicii Moldova.

Analizând schemele tehnologice existente actualmente în instituțiile vamale de frontieră^[11], normele juridice de caracter intern care sunt incluse la întocmirea lor și, adăugându-le în coraport cu teoria dreptului vamal, cât și a activității vamale practicate în punctele de control și trecere a frontierei, conchidem că pasagerii la momentul trecerii lor peste frontiera de stat și, respectiv, peste frontiera vamală externă a statului, li se acordă de organele de ocrotire a normelor de drept, în special de către organele vamale, protecție juridică atât la intrare în țară, cât și în cazul aflării în regimul de tranzit internațional prin teritoriul vamal al Republicii Moldova.

La intrarea pasagerilor în Republica Moldova, la momentul trecerii lor peste frontiera de stat a statului național, organele vamale din țară, în opinia noastră, le acordă următoarele feluri de protecție juridică:

- protecție juridică internațională;
- protecție juridică constituțională;
- protecție juridică vamală;
- protecție juridică civilă;
- protecție juridică financiară;
- protecție juridică fiscală;
- protecție juridică bancară;
- protecție juridică administrativă;
- protecție juridică penală.

Protecția juridică internațională, considerăm noi, este acordată din momentul și locul când pasagerul primește pașaportul, documentul de identitate la mână, la linia de control vamal a statului limitrof și se deplasează peste linia demarcării frontierei de stat a statului limitrof Republicii Moldova, până la linia control de frontieră a Republicii Moldova.

La linia controlului de frontieră a Republicii Moldova, protecția juridică internațională își încheie timpul și câmpul de activitate, loc în care parvin momentele de protecție juridică constituțională a statului național, adică a Republicii Moldova. La momentul în care persoana este supusă controlului de frontieră, adică controlului pașaportului, persoanei în cauză i se acordă protecție juridică constituțională a statului național. Din momentul în care organele de ocrotire a normelor de drept ale statului național verifică actele de identitate ale pasagerilor, pașaportul, alte acte de identitate, organele de ocrotire a normelor de drept, în special poliția de frontieră, aplicându-i ștampilă în pașaportul persoanei, alte documente de identitate, se conduc polițiștii de frontieră de legile constituționale ale statului național Republica Moldova.

Primind documentele de identitate cu ștampilele aplicate de către poliția de frontieră, pasagerul, primind acordul de intrare în țară la linia controlului de frontieră, se deplasează către linia de control vamal, marcată teritorial în instituția vamală de frontieră amplasată la frontiera vamală externă a statului. Ajungând la linia de control vamal, pasagerului i se creează condițiile de a întocmi declarația vamală forma DV-6, completată la intrare în țară de orice pasager care are vârsta de 16 ani, este responsabil și dispune de capacitate de exercițiu. În momentul completării declarației, semnării, verificării și validării declarației vamale forma DV-6, organele vamale, aplicând ștampila pe declarația vamală forma DV-6, îi acordă protecție juridică vamală. Tot în acest loc, în zona de control vamal, după ce pasagerul s-a deplasat peste linia de control vamal, organele vamale din țară îi acordă pasagerului protecție juridică civilă, adică confirmă și aprobă introducerea în țară a obiectelor aflate în posesia pasagerului de uz personal, de necesitate personală, care firește, se află în cadrul raporturilor juridice civile. Concomitent, organul vamal aprobă aflarea în posesie a surselor bănești, financiare, care se află în posesia pasagerului, alte obiecte de uz personal, în special obiectele de bijuterii, din aur, pietre scumpe ș.a. Tot în acest moment, în cazul introducerii în țară a obiectelor procurate de pasager, funcționarul instituției vamale de frontieră apreciază dacă în posesia pasagerului, în bagajele personale, dispune de obiecte, mărfuri, introducerea cărora în țară este acceptată doar și numai în condițiile în care persoana, conform legii statului național, poate să introducă în țară, achitând drepturile de import, adică, în situația dată, pasagerul se află în câmpul de activitate a dreptului fiscal și funcționarul vamal este obligat să determine și să aprecieze impozitele, taxele prevăzute de legislația națională a Republicii Moldova aflată în vigoare și să-i permită intrarea în țară a pasagerului numai în cazul în care acesta a achitat taxele vamale prevăzute de legislația națională vamală în vigoare. Tot în acest loc, în cazul în care pasagerul introduce în țară obiecte de uz personal, cum ar fi partidă de computere, partidă de televizoare sau alte obiecte de uz casnic aflate în posesie, pasagerului i se acordă dreptul de proprietate asupra acestora, care este ocrotit de raporturile de drept civil. În cazul aflării în posesia pasagerilor la intrare în țară a valutei convertibile străine, a valorilor valutare, funcționarul vamal este obligat ca, prin prisma dreptului vamal, a cerințelor legislației vamale aflate în vigoare la intrare în țară, să verifice cantitatea mijloacelor bănești, în special valută forte convertibilă internațională, valori valutare, să-i întocmească în adresa pasagerului adeverința vamală valutară TV-28, acordându-i astfel, titlu de proprietate asupra valorilor valutare exprimate în obiectele din aur, pietre scumpe, bijuterii, cât și posesia asupra mijloacelor bănești în numerar aflate asupra sa. În cazul introducerii în țară a autoturismelor, pieselor de schimb pentru autoturisme, a mijloacelor de transport, organele vamale sunt obligate ca, după achitarea plăților, taxelor vamale asupra acestor obiecte prevăzute de legislația vamală națională în vigoare a Republicii Moldova, să elibereze pasagerului în cauză adeverința vamală TV-25, moment și loc în care pasagerul devine proprietar înregistrat asupra acestor obiecte, obligându-l, mai apoi,

ca în termen de 10 zile, obiectele în cauză, adică autoturismul, autocamionul, piesele de schimb, să fie înregistrate în organele Ministerului Afacerilor Interne. Toate aceste acțiuni luate în ansamblu, care sunt întreprinse de pasager la intrare în țară și care decurg în locul în care pasagerul își manifestă dorința, inițiativa de a intra în țară, iar funcționarul vamal verifică respectarea întru totul a acestor cerințe din partea pasagerului, care coincid cu legislația în vigoare a statului național Republica Moldova, începe decurgerea și acordarea protecției juridice administrative de către organul vamal la intrare în țară, iar în cazul depistării unor nereguli la intrare în țară a pasagerului, funcționarul organului vamal de frontieră este obligat să întocmească actele de procedură vamală respective, asigurând astfel protecția juridică administrativă din partea organului vamal aflat la instituția vamală de frontieră a statului. În cazul comiterii încălcării legislației vamale la intrare în țară de către pasager, acțiuni care, conform Codului vamal al Republicii Moldova, se consideră infracțiune, pasagerului în cauză i se întocmesc documentele de procedură vamală pentru constatarea juridică a faptei de infracțiune, moment în care parvine asupra pasagerului protecția juridică penală, prevăzută de legislația penală a statului național Republica Moldova.

La ieșirea pasagerilor de pe teritoriul vamal al Republicii Moldova, organele de ocrotire a normelor de drept, Poliția de Frontieră, cât și organele vamale le acordă următoarele feluri de protecție:

- protecție juridică constituțională;
- protecție juridică civilă;
- protecție juridică financiară;
- protecție juridică fiscală;
- protecție juridică bancară;
- protecție juridică vamală;
- protecție juridică administrativă;
- protecție juridică penală;
- protecție juridică internațională.

La aflarea pasagerilor în tranzitul internațional prin teritoriul național al Republicii Moldova, pasagerilor în cauză funcționarii organelor vamale din Republica Moldova le acordă următoarele feluri de protecție juridică:

- protecție juridică internațională;
- protecție juridică constituțională;
- protecție juridică vamală;
- protecție juridică civilă;
- protecție juridică financiară;
- protecție juridică bancară.

Acordarea protecției juridice pasagerilor aflați în trecere peste frontiera vamală a statului este dictată, în primul rând, de sursele juridice naționale, cât și cele internaționale, iar respectarea strictă a normelor juridice legislative în cauză favorizează ridicarea autorității Republicii Moldova ca stat suveran, independent și democrat pe arena mondială în condițiile de integrare în Uniunea Europeană.

Referințe:

1. Art.1 p.(2) al Legii Republicii Moldova cu privire la Poliția de Frontieră nr.283-XVIII din 28.12.2011, în vigoare din 01.07.2012. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.76-80/245 din 20.04.2012.

2. Art.15 p.(1) al Legii Republicii Moldova cu privire la frontiera de stat nr.215-XVIII din 04.11.2011, în vigoare din 01.07.2012. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 76-80 din 24.04.2012.

3. Art.3 alin.(1) al Legii cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova nr.215-XVIII din 04.11.2011, în vigoare din 01.07.2012. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.76-80 din 24.04.2012.

4. Art.6 p.(1) lit. c) al Legii cu privire la Poliția de Frontieră nr.283-XVIII din 28.12.2011, în vigoare din 01.07.2012. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.76-80/245 din 20.04.2012.

5. Art.9 p.(2) Cod vamal al Republicii Moldova, adoptat conform Legii nr.1149-XIV din 20.07.2000, în vigoare din 20.12.2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.160-162/1201 din 23.12.2000.

6. Art.9 p.(1) al Legii cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova nr.215-XVIII din 04.11.2011, în vigoare din 01.07.2012. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.76-80 din 24.04.2012.

7. Art.4 p.(3) Cod vamal al Republicii Moldova, adoptat conform Legii nr.1149-XIV din 20.07.2000, în vigoare

din 20.12.2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.160-162/1201 din 23.12.2000.

8. Dicționarul Explicativ al Limbii Române, București, Univers Enciclopedic, 1998, pag.756, total 1192 pagini.

9. Capitolul II, Capitolul III al Regulilor suplimentare privind controlul frontierei, Anexa nr.1, aprobată în baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.926 din 12 decembrie 2012 pentru implementarea Legii nr.215 din 4 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.270-272 din 25.12.2012.

10. Art.5 al Legii Republicii Moldova nr.1569 din 20.12.2002 cu privire la modul de introducere și scoatere a bunurilor de pe teritoriul Republicii Moldova de către persoanele fizice. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.185-189 din 01.01.2003.

11. Anexa nr.1 la Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.808 din 9 august 2000, prin care a fost aprobat Regulamentul tehnologic general de interacțiune a organelor de control și prestare a serviciilor în punctele de trecere a frontierei de stat a Republicii Moldova.